

Nämndemän vid tingsrätten

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

Innehåll

Nämndemän vid tingsrätten	3
Tingsrätten bland domstolarna	3
Sammansättningar vid sammanträden	4
Handläggningen av brottmål	5
Beslutsöverläggning och omröstning	7

Denna broschyr har utarbetats vid Domstolsverket i november 2021.

Bilder: Domstolsverket/Mika Pakarinen

Layout: Mainostoimisto SST Oy

Nämndemän vid tingsrätten

I Finland utövas den dömande makten av oberoende domstolar. Domstolen fastställer vad som ska anses vara rätt i ett enskilt tvistemål, brottmål eller förvaltningsärende. Endast lagen binder domare. Ingen utomstående kan diktera innehållet i en enskild dom - inte riksdagen, inte regeringen, ingen.

Tingsrätten bland domstolarna

Domstolarna är antingen allmänna domstolar, förvaltningsdomstolar eller specialdomstolar.

Allmänna underrätter i vårt land är tingsrätterna. Chefsdomare vid tingsrätterna är lagmännen och de övriga domarna är tingsdomare. Endast vid tingsrätten finns dessutom nämndemän.

De allmänna domstolarna avgör privaträttsliga tvistemål och brottmål. Ändring i tingsrättens dom söks genom besvär hos hovrätten. Hovrättens avgörande kan överklagas hos högsta domstolen, om högsta domstolen först ger uttryckligt tillstånd till det.

Förvaltningsdomstolarna handlägger i huvudsak besvär över olika myndigheters beslut. Dessutom handlägger de till exempel offentlighetsrättsliga förvaltningstvistemål. Regionala förvaltningsdomstolars beslut kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen först ger uttryckligt tillstånd till det.

Specialdomstolarna (marknadsdomstolen, försäkringsdomstolen och arbetsdomstolen) handlägger vissa mål eller typer av mål som uttryckligen föreskrivs för dem i lag.

Sammansättningar vid sammanträden

Domstolen ska agera flexibelt och effektivt. Därför handlägger tingsrätten mål i flera olika sammansättningar.

Sammansättningen vid sammanträdet beror på målets art och svårighetsgrad. De vanligaste sammansättningarna är:

- endomarsammansättning
- nämndemannasammansättning samt
- sammansättning med tre domare.

Endomarsammansättningen är behörig t.ex. i mål och ärenden som behandlas i ett skriftligt förfarande, i brottmål där det i lag tillåtna maximistraffet är fyra år samt vid förberedelse av tvistemål och vid en rättegång som hålls omedelbart i samband med den.

Nämndemannasammansättningen består av en lagfaren ordförande och två nämndemän. Nämndemannasammansättningen kan i undantagsfall kompletteras med en jurist och/eller en nämndeman. Nämndemannasammansättningen avgör brottmål.

En tredomarsammansättning, dvs. en juristsammansättning, avgör tvistemål och sådana brottmål där målets art eller något annat särskilt skäl talar för det. Tanken är att de juridiskt sett kvistigaste tvisterna och brotten i regel skulle avgöras av tre juristdomare.

Handläggningen av brottmål

Brottmål handläggs i allmänhet antingen i nämndemannasammansättning eller i en sammansättning med en eller tre domare.

En del av brottmålen kan handläggas endast skriftligen i tingsrätten. Då avgör en domare målet på basis av skriftligt material. Muntlig rättegång ordnas inte och parterna i målet kallas inte till domstolen.

De flesta lindriga och vanliga brott kan handläggas i ett skriftligt förfarande. En förutsättning är att svaranden, d.v.s. den som misstänks för brottet, har erkänt gärningen och samtycker till det skriftliga förfarandet. Också brottsoffret ska ge sitt samtycke till det skriftliga förfarandet.

Den egentliga rättegången inleds med att åklagaren framställer sina straffyrkanden och grunderna för dem. Det eventuella offret för brottet, målsäganden, har kunnat be åklagaren framställa också hens yrkanden i saken. Om målsäganden dock själv är närvarande, framställer hen sina egna yrkanden.

Därefter hör tingsrätten svaranden, som kortfattat framför sin ståndpunkt om yrkandena. Hen antingen erkänner att hen har gjort den gärning som åklagaren

påstår eller bestrider att så har skett. Hen svarar också på frågan om hen går med på att betala de ersättningar som målsäganden kräver.

Nästa steg är att åklagaren och målsäganden motiverar sina ståndpunkter närmare och att svaranden uttalar sig om det som framställts. Efter denna utredning övergår man till bevisning. Utöver vittnen kan också målsäganden och svaranden höras i bevissyfte. Samtidigt tar rätten emot även andra bevis, t.ex. skriftliga bevis.

I sina slutanföranden framför parterna sin uppfattning om de bevis som lagts fram under rättegången och om hur de anser att målet bör avgöras. Åklagaren framför sitt slutanförande först, därefter brottsoffret och därefter svarandens biträde eller svaranden själv.

Huvudförhandlingen är muntlig. Parterna får inte läsa eller avge en skriftlig utsaga till domstolen. De kan dock läsa sina yrkanden och hänvisningar till till exempel handlingar som innehåller mycket sifferuppgifter ur en handling samt använda skriftliga anteckningar till stöd för minnet.

Huvudförhandlingen hålls utan avbrott. Om huvudförhandlingen inte hinner hållas på en dag, fortsätter den i allmänhet följande dag. Uppskov med huvudförhandlingen är möjligt endast i undantagsfall.

Handläggningen av målet avslutas med domen. Åtalet antingen godkänns eller förkastas helt eller delvis.

Beslutsöverläggning och omröstning

När målet har behandlats grundligt i tingsrätten, ska parterna och allmänheten lämna rättssalen. Beslutsöverläggningen inleds.

I nämndemannasammansättningen ska juristordföranden först ge nämndemännen en redogörelse för ärendets centrala drag och samtidigt berätta vad lagen säger om fallet. Sedan säger hen sin egen ståndpunkt.

Om någon av domstolens ledamöter är av annan åsikt än ordföranden, blir det omröstning i målet. Efter ordföranden uttalar sig varje ledamot i enlighet med tjänsteår, från den yngsta till den äldsta.

Om rösterna faller lika blir avgörandet i brottmål det lindrigare slutresultat för den åtalade.

Hur tingsrätten har kommit fram till sitt avgörande framgår av domskälen. Vid eventuell omröstning antecknas den skiljaktiga ledamotens mening som bilaga till domen.

[Lag om nämndemän vid tingsrätterna 25.8.2016/675](#)

domstolsverket.fi | domstolar.fi

Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket